

Asettamispäätös

8.1.2024

VN/24181/2023

UHRIPOLIITTINEN TOIMENPIDEOHJELMA -HANKE

Asettaminen

Oikeusministeriö on tänään asettanut ohjausryhmän koordinoimaan hanketta, jossa valmistellaan uhripoliittinen toimenpideohjelma.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman 20.6.2023 *Vahva ja välittävä Suomi* mukaan laaditaan uhripoliittinen toimenpideohjelma, jonka tavoitteena on turvata rikoksen uhrien tukipalveluiden rahoitus ja parantaa uhrien asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä. Uhrien auttaminen ja tukeminen on yksi kriminaalipolitiikan tavoitteista.

Rikoksen uhrin kannalta tukipalvelut sekä rikoksen uhrin tarpeet huomioon ottava rikosprosessi ovat kriminaalipolitiikan keinovalikoimassa olennaisia keinoja rikoksesta aiheutuvien haittojen vähentämiseksi. Tukipalveluista saatava apu, tuki ja neuvonta helpottavat uhria selviytymään rikoksen jälkeen, valmistautumaan rikosprosessiin ja kohtaamaan menettelyyn liittyviä haasteita. Tuki edistää osaltaan myös rikosprosessin sujuvuutta ja rikosvastuun toteutumista. Myös muun muassa uhrin tiedontarpeisiin vastaaminen oikea-aikaisesti sekä uhrin fyysisestä turvallisuudesta huolehtiminen rikosprosessin aikana ovat keskeisiä elementtejä uhrin aseman parantamisessa.

Hankkeen tavoite

Hankkeen tavoitteena on valmistella uhripoliittinen toimenpideohjelma, johon sisältyy ehdotus rikoksen uhrien yleisten ja erityisten tukipalveluiden rahoituksen turvaamisesta sekä rahoitusvastuiden edelleen selkeyttämisestä. Lisäksi ohjelman tulee sisältää ehdotus niistä

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

toimintatavoista ja käytännöistä, joilla rikoksen uhrin asemaa voidaan parantaa rikosprosessissa.

Toimenpideohjelmaan tulee sisällyttää näkemys siitä, onko rikoksen uhrien tukipalveluiden järjestämis-, tuottamis- ja rahoittamisvastuita syytä muuttaa tai tarkentaa. Näkemyksessä tulee huomioida palveluiden vaikuttavuus, tehokkuus ja laatu sekä arvioida mm. palveluiden tarvetta, laajuutta ja maantieteellistä kattavuutta. Lisäksi on otettava huomioon EU:ssa ja kansainvälisissä velvoitteissa ja suosituksissa tapahtunut kehitys, jolla on vaikutusta tukipalveluiden vähimmäistason arviointiin.

Hallitusohjelman mukaisesti oikeusministeriössä selvitetään mahdollisuudet korottaa rikosuhrimaksuja. Tämä selvitys tulee huomioida uhripoliittisessa toimenpideohjelmassa, minkä lisäksi ohjelmassa tulee tehdä esitys mahdollisesti korotettujen rikosuhrimaksujen käytöstä ja kohdentamisesta uhrien tukipalveluihin.

Rikosoikeudellisissa menettelyissä rikoksen uhrin aseman kannalta keskeisiä osa-alueita ovat mm. uhrin sensitiivinen kohtelu, uhreille kohdennettava ja viranomaisten välinen viestintä sekä uhrin suojelu rikosprosessissa. Hankkeessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti pääministeri Orpon hallituksen ohjelmassa mainittuihin, haavoittuvassa asemassa oleviin uhriryhmiin. Näitä ovat muun muassa lapset, perhe- ja lähisuhdeväkivallan uhrin sekä kunniaan liittyvän väkivallan uhrin (mukaan lukien avioliittoon pakottamisen uhrin). Lisäksi tulee huomioida järjestelmällisen häirinnän kohteeksi joutuneet virkamiehet ja työntekijät.

Mikäli hankkeessa nousee esiin uhrin aseman kehittämiseen liittyviä lainsäädännön muutostarpeita (esim. laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa), tulee uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan sisällyttää näkemys siitä, minkälaista jatkovalmistelua säädösmuutokset edellyttäisivät.

Uhripoliittiseen toimenpideohjelmaan tulee uhrien tukipalveluita ja rikosprosessia koskevien ehdotusten lisäksi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää arvio toimenpiteiden kustannuksista ja seurannasta. Lisäksi tulee arvioida pysyvän koordinaation tarvetta uhrin oikeuksien edistämiseen ja toimien seurantaan.

Ohjausryhmän tehtävät

Hankkeen ohjausryhmä ohjaa, koordinoi ja seuraa hankkeen tavoitteiden etenemistä ja uhripoliittisen toimenpideohjelman valmistelua. Ohjausryhmä asettaa hankkeen edellyttämät valmisteluelimet.

Toimikausi ja määräajat

Hankkeen toimikausi on 8.1.2024–31.5.2026. Toimenpideohjelma laaditaan siten, että uhrien tukipalveluja ja niiden rahoitusta käsittelevä osuus on valmis vuoden 2024 loppuun mennessä. Tällöin julkaistaan kyseistä teemaa käsittelevä mietintö. Uhrin aseman parantamista rikosoikeudellisissa menettelyissä koskevien ehdotusten tulee olla valmiit 31.5.2026 mennessä, jolloin julkaistaan tätä kokonaisuutta koskeva mietintö.

Kustannukset

Ohjausryhmän jäsenet toimivat ohjausryhmässä virkatyönä ilman eri korvausta.

Organisointi

Puheenjohtaja: ylijohdaja Ville Hinkkanen, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Jäsenet:

ylijohdaja Antti Leinonen (jäsen), hallitusneuvos Anne Hallavainio (varajäsen), oikeusministeriö, yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

poliisiylitarkastaja Heidi Kankainen, sisäministeriö, poliisiosasto

erityisasiantuntija Minna Viuhko (jäsen), johtaja Jari Keinänen (varajäsen), sosiaali- ja terveysministeriö, turvallisuus- ja terveysosasto

Sihteeri: erityisasiantuntija Elina Ruuskanen, oikeusministeriö, kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Ohjausryhmän nimeämisessä on huomioitu naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §. Tahoja on pyydetty esittämään sekä nais- että miesehdokas ja perustelemaan, jos tämä ei ole ollut mahdollista.

Osastopäällikön sijainen,
yksikönpäällikkö

Jussi Matikkala

Neuvotteleva virkamies

Mervi Sarimo

Jakelu

Ohjausryhmän puheenjohtaja, jäsenet ja sihteeri

Tiedoksi

Oikeusministeriö

- kansliapäällikkö
- viestintäyksikkö
- kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Jäsentahot

VN/24181/2023-OM-5

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: